

Hollandalılar için göçmenlerin entegrasyonunu ne kadar engellediklerini ölçme sınavı

Mehmet Akşit

1986 yılında Amerika'nın Austin kentinde bir kaç şirketin ortaklaşa kurduğu pırıl pırıl bir araştırma merkezini ziyaret ediyorum. "Gelin isterseniz bilgisayar destekli toplantı salonumuzu gezelim" diyorlar. Salonunda uzun bir masa ve masanın ucunda büyük bir ekran var. Ayrıca masanın üzerine herkese yetecek kadar bilgisayar konmuş. Ben "ne var sanki bunda?" der gibi bakınca, "haydi gelin şakacıktan bir toplantı yapalım" dediler. Ekranda toplantının içeriğini gösteren bilgiler var. Rehberimiz, "evet toplantı başlıyor herkes otursun" diye seslendi. Toplantının gündeminde rehberin konuşması var. Rehber konuşmaya başlamadan önce bir bakıyoruz ekrana "sıkıntı göstergesi" denilen bir cetvel çıkmış. Cetvelin bir ucunda "çok ilginç" diğer ucunda "çok sıkıcı" ortasında da "idare eder" yazıları gözüküyor. İstedığınız an konuşma ile ilgili duygularınızı önünüzdeki bilgisayarın gerekli düğmelerine basarak gösterebiliyorsunuz. Rehber "önce bir fıkrayı anlatmak istiyorum" diyerek konuşmasına başladı. Fıkra'yı herkes beğenmiş ki göstergede "çok ilginç" tarafına doğru kaydılar. Sonra rehber anlaşılabilir bir şekilde mırıldanmaya başladı. Bakıyorum göstergede "çok sıkıcı" üzerinde. Rehber ne yapsın, "ha söylemeği unuttum maaşlara zam verilecekmiş" der demez göstergede birden "çok ilginç" yazısının üzerine sıçradılar. Herkes kahkahayı bastılar. "Ha, ha, ha, isterseniz göstergeye konuşmayı kes yazısını da ekleyelim, yok, yok, işten kovuldun yazsak daha iyi olur" gibi bir takım öneriler ortaya atıldı. Güle güle ayrıldık oradan.

Bilmiyorum, bazı Hollandalı politikacılar bu araştırma merkezini mi gezmişler nedir, son zamanlarda göçmenlere "entegrasyon sınavı yapılsın" diye tutturmuşlar gidiyor. Dil sınavı, uyum sınavı, ahlak sınavı gibi bir çok fikirler ortaya atılıyor. Sınavı

beceremeyenleri "içeri almayalım", "kolundan tutalım dışarı atalım", "sınavın parasını ödetelim" gibi bir takım cezalar da isteniyor. Ancak entegrasyon için iki tarafın da uğraşması gerekiyor. Ben bu amaca hizmet etmek için, Hollandalılara uygulanmak üzere, göçmenlerin entegrasyonunu ne kadar engellediklerini ölçmeğe yarayan bir sınav hazırladım. Bence her Hollandalıya bu sınavı uygulamak gerekli diye düşünüyorum.

Sınav 6 bölümden oluşuyor. Her bölümde iki seçenek var. Eğer birincisini seçerseniz sıfır puan, ikincisini seçerseniz on puan alıyorsunuz. Eğer iki seçeneğe de tam katılmıyorsanız, kendinize sıfır ile on arasında bir puan verebilirsiniz. Ne kadar puan alırsanız entegrasyonu o kadar engelliyorsunuz demektir. İsterseniz vakit kaybetmeden sınava başlayalım:

1) Fırsat eşitsizliği:

- (0 puan) Göçmenlere, yerleşik Hollandalı toplumun sahip olduğu fırsatların aynısı verilmelidir. Ben zaten bu düşünceyi bizzat kendi çevremde uyguladım.
- (10 puan) Yerleşik Hollandalı topluma, göçmenlere göre daha çok fırsat önceliği tanınması gerektiğine inanıyorum.

Fırsat eşitsizliği, hem göçmenlerin başarılı olmalarını güçlendirecek, hem de psikolojik olarak "bana eşit davranılmadığı için nasıl olsa benim hiç şansım yok" duygusunu kuvvetlendirerek göçmenlerin topluma katkıda bulunma isteklerini zayıflatacaktır.

Gelin bu sınavı derhal uygulayalım. İsterseniz Hollandalı bir politikacının şu sözleri söylediğini varsayalım: "Hollanda da yaşayan Hıristiyanlar, örneğin Veluwe'de oturanlar, Hollanda toplumuna yüzyıllardır

katkıda buldukları için son yıllarda gelen Müslüman göçmenlere göre daha öncelikli olmaları ahlaka uygundur”. Evet, bu sözleri söyleyen politikacıya çekinmeden 10 puan veriyoruz!

2) Olumsuz genelleştirme:

- (0 puan) Göçmen bir kişi kötü bir davranışta bulunduğu zaman ancak o davranışı yapanı hatalı buldum ve kötü davranışları olumsuz bir şekilde genelleştirenlere karşı mücadele verdim.
- (10 puan) Göçmen bir kişi ya da grup tarafından işlenen iyi karşılanmayan davranışları ya da suçları bütün göçmenler tarafından işlenmiş gibi gösterdim ve göçmenlerin ahlak değerlerinin bu davranışları uygun gördüğünü dolaylı ya da dolaysız olarak ileri sürdüm.

Olumsuz genelleştirme a) yerleşik toplumun göçmenlere bakış açısını olumsuz yönde etkilemesi; b) iyinin ve kötünün birbirine karıştırılması sonucu kavram karışıklığı yaratarak adaletsizliği desteklemesi; c) toplumsal sorunlara teşhisin bulunmasını güçlendirmesi; d) iyi davranışlarda bulunan göçmenleri olumsuz olarak etkilemesi bakımından entegrasyonu engeller.

Bizim örnek politikamız bu konuda nasıl bir yanıt verirdi diye merak ediyorsunuzdur: “Görmüyor musunuz, bu insanlar, Türk ve Faslı gençler, ülkemizi felakete sürüklüyorlar”. Bizim politikacı maşallah olumsuz genelleştirmekte de çok başarılı. Ona derhal bir 10 puan daha veriyoruz!

3) Aşağılamak:

- (0 puan) Göçmenlerin inandığı değerlere her zaman saygı gösterdim ve saygısız olanlara karşı mücadele verdim.
- (10 puan) Göçmenlerin inandığı değerleri onur kırıcı bir şekilde aşağılayarak küçük gördüm.

Aşağılamak, göçmenler ve yerleşik toplum arasındaki sevgi ve saygı ilişkilerini zedeleyerek toplumsal huzuru bozacak ve göçmenlerin “benim değerlerime saygı

duyulmayan topluma ben niçin katkıda bulunayım” duygusuna kapılmasına neden olarak entegrasyonu engelleyecektir.

Bizim politikacının. “İslam geri bir dindir” dediğini kabul edelim. Eh, böyle bir söz söyleyene 10 puan vermeyeceğiz de kime vereceğiz?

4) Duygu sömürüsü:

- (0 puan) Göçmenleri duygu sömürüsüne alet etmedim ve alet edenlerle mücadele ettim.
- (10 puan) Objektif veriler yerine menfaatlerime uygun olarak yerleşik toplumun önem verdiği duyguları kötüye kullanarak göçmenleri suçladım.

Duygu sömürüsü sağduyunun yerine önyargıların öne çıkmasına neden olacak, sorunların teşhisini güçlendirecek ve göçmenlere karşı düşmanca tavırların artmasına neden olacaktır. Özellikle politikacıların duygu sömürüsünden kaçınmaları gerekir.

Bizim politikacının, seçimler öncesi Türk ve Faslı gençlerle ilgili olan sözlerine şöyle devam ettiğini kabul edelim: “Türk ve Faslı gençler, yok yok kendilerinden değil, ancak zavallı ve yaşlı kadıncağızdan çalışıyorlar”. Pes doğrusu. Bundan daha iyi bir duygu sömürüsü olabilir mi? Derhal 10 puan veriyoruz!

5) İlişiksiz bahaneler:

- (0 puan) Göçmenlere karşı yapılan haksız ve yanlış davranışlara bahane bulmadım ve bahane bulanlarla mücadele ettim.
- (10 puan) Göçmenlere karşı gösterdiğim olumsuz davranışları fikir özgürlüğüne ve tartışan toplum kavramlarına katkıda bulunuyor diyerek savundum.

İlişiksiz bahaneler kavram kargaşalığı yaratarak toplumsal sorunların çözülmesini engelleyecektir.

Bizim politikacının sıkıştırılınca fikir özgürlüğü var diyerek bahane bulunduğunu kabul edelim. Hatta, yabancılar şunu bunu söylüyor da ben niye söylemeyeyim

diyormuş. Basın da genellikle bu düşünceye katılıyormuş. Bu davranışların bilimsel olarak ve iyi niyetle kültürler ve dinler üzerine fikir yürütmek ve sorunları çözmek ile amaç ve yöntem olarak çelişkili olduğunu görmüyorlar mı sanki? Gelsin bir 10 puan daha!

6) Samimiyetsizlik:

- (0 puan) Davranışlarım ve amaçlarım arasında hiç bir çelişki olmadı.
- (10 puan) Bir taraftan göçmenleri suçladım ve onlardan şikâyetçi oldum diğer taraftan da göçmenlerin durumlarını olumsuz yönde etkilemek için elimden geleni yaptım.

Samimiyetsizlik sorunların çözülmesine değil artmasına neden olması ve göçmenler ve yerleşik toplum arasındaki güvensizliği

arttırması bakımından entegrasyonu engeller.

Bizim politikacının sürekli olarak göçmenlerden şikâyetçi olması çok doğal bir şey. Huyu bu. Üstelik elinden geldiği kadar entegrasyonu engellemesine rağmen. Tebrikler, politikacı entegrasyonu engellemede toplam olarak 60 puan kazandı. Ben şahsen bu politikacıyı entegrasyonu engelleme şampiyonu ilan ediyorum!

Göçmenlere de bir sorum olacak. Bizim politikacı size en çok kimi hatırlatıyor?

Prof. Dr. Ir. Mehmet Akşit

Rhode Island, 20 Mayıs 2003

© 2003-2005 Mehmet Akşit. Bu yazılar ancak ticari olmamak koşulu ile kullanılabilir.